

Т.Б. Кушнір, канд. екон. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)
В.Г. Кісляков, здобувач (*ХДУХТ, Харків*)

ВПЛИВ УГОДИ ПРО АСОЦІАЦІЮ З ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ НА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ ТОРГІВЛІ

Важливою складовою Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом є спрощення процедур торгівлі, які безумовно впливають на стан внутрішнього ринку. Затверджений урядом України План заходів із виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС містить 136 зі 1943 пунктів, що стосуються тематики спрощення процедур міжнародної торгівлі та реформи митниці, а це означає зменшення бюрократії при перетині товарами кордону, а також спрощення доступу до інформації зі сприяння торгівлі в цілому. За таких обставин безумовно змінюють свою ринкову поведінку і підприємства роздрібної торгівлі.

В українських реаліях зменшення бюрократії при перетині товарами кордону є вагомим внеском як у покращення ділового клімату в країні та створення умов для залучення інвестицій, так і у зростанні довіри бізнесу до державної політики. За визначенням Світового банку у відповідному рейтингу Україна зайняла 119-те місце у світі у 2018 року, порівняно з 2017 р. (115-те місце) та 2016 р. (110-те місце), тобто погіршила свій стан у категорії міжнародної торгівлі. Її загальний бал за витратами коштів та часу, пов'язаними з переміщенням товарів через кордон, залишився на рівні 2017 року.

Але результати міжнародних порівняльних рейтингів є різними й не мають на меті оцінити зміни політики з точки зору представників бізнесу. Тому Інститут економічних досліджень та політичних консультацій у рамках проекту «Діалог зі сприяння торгівлі», що реалізується за фінансової підтримки Європейського Союзу, щорічно, уже втретє проводить «Моніторинг спрощення процедур торгівлі», який є системою заходів зі збору, узагальнення та аналізу інформації для виявлення перешкод при веденні зовнішньоекономічної діяльності в Україні, та, у підсумку, системою визначення пріоритетних економічних, правових та регуляторних заходів, необхідних для покращення середовища ведення бізнесу в частині спрощення процедур торгівлі в Україні з точки зору самого бізнесу.

Аналітичний звіт «Спрощення процедур торгівлі в Україні: оцінки та очікування бізнесу 2017/2018 рік» включає аналіз основних перешкод, з якими стикаються експортери та імпортери при здійсненні ЗЕД, оцінку роботи митниці та різних процедур, з яким стикаються підприємці при оформленні товарів, представляє рейтинг регіональних

митниць, побудований на основі оцінок опитаних та надає оцінку впливу зони вільної торгівлі з ЄС на діяльність підприємств, у тому числі торговельних, та очікування щодо майбутнього.

Основним висновком даного Звіту, а відповідно і ситуації з точки зору експортно-імпоротної діяльності, є те, що митні та інші процедури залишаються складними для суб'єктів бізнесу. Велика кількість дозвільних документів, тривале очікування оформлення експорту та складні правила визначення походження товару залишаються вагомими перешкодами для експортерів, у той час як імпортерам перешкоджає складне митне та податкове законодавство й непрозоре визначення митної вартості товарів, що завозяться. Актуальними проблемами залишаються: недосконале митне законодавство, корупція та хабарництво, недостатня прозорість та відкритість митниці. Усе це свідчить про потребу реформування митних органів у відповідності до вимог та зобов'язань України в Угоді про асоціацію з Європейським Союзом.

Основними проблемами українського експорту є недостатній рівень якості транспортної інфраструктури, велика кількість дозвільних документів та відсутність спрощених правил визначення походження товару. Має негативний вплив і така перешкода, як непередбачуваність торговельної політики України.

Для імпортерів проблеми пов'язані зі складністю митного та податкового законодавства України, непрозорістю визначення митної вартості товарів, несприятливим валютним регулюванням та обміном іноземних валют, курсом валют.

Взагалі переважна частина підприємств вважає що виграли від впровадження Угоди про асоціацію, а більш ніж половина очікують, на позитивні зміни і у подальшому.

Особливо оптимістично щодо майбутнього впливу Угоди налаштовані підприємства сфери торгівлі та послуг, серед яких майже дві третини сподіваються на її позитивний вплив на свою діяльність.

Таким чином, однозначно можна підкреслити, що економіка України та український бізнес, зокрема торговельний, виграють від спрощення процедур торгівлі, тобто від скорочення часових та грошових витрат, пов'язаних із експортно-імпортними операціями, від збільшення прозорості й передбачуваності регулювання торгівлі та від створення сприятливих умов для підприємств.